

Motion till riksdagen 2013/14:K327

av **Johan Pehrson (FP)**

Granska orimlig opinionsbildning från svenska myndigheter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är angeläget att offentliga bidrag till ideella organisationer förutsätter offentlig redovisning av myndighetens uppföljning och utvärdering av verksamheten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ideella organisationer som inte uppfyller de krav myndigheten ställer för att kunna ansöka om offentliga medel inte heller kan beviljas några sådana.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen sin mening vad som anförs i motionen om att Statskontoret eller annan myndighet bör uppmärksammas på behovet av en översyn av kvaliteten på myndigheternas handläggning av utbetalning av offentliga medel till ideella organisationer samt utvärdera effektiviteten i användandet av dessa offentliga medel.

Motivering

Det är inte ovanligt att svenska myndigheter ägnar sig åt det som i det närmaste måste beskrivas som politisk propaganda eller i varje fall kraftfull opinionsbildning. Vid sidan av de tidigare existerande myndigheterna som har börjat omdefiniera sin egen roll så har det vuxit fram en allt mer vildvuxen flora av nya myndigheter vars främsta uppgift egentligen inte är att verkställa av statsmakterna fattade beslut, det vill säga det som myndigheter traditionellt sett är inrättade för. Det mer eller mindre uttalade syftet är att ägna sig åt opinionsbildning och skapa debatt.

Fel! Okänt namn på

Politiker har en tendens att abdikera från sin roll som opinionsbildare. Istället har myndigheter, vilka fungerar som offentligt särskilt legitimerade och finansierade lobbyister, tagit över.

Den ideella sektorn i Sverige är till betydande del beroende av offentligt stöd för sin verksamhet. Offentlig finansiering kan anses vara en förutsättning för ett levande och livskraftigt föreningsliv, fri debatt och mångfald i opinionsyttringarna, vilket gagnar ett öppet samhälle. Detta ska värnas. Dock är det fråga om offentliga medel. Medel som kommer från svenska skattebetalare, vilka det är de folkvaldas övergripande uppdrag att vara varsamma med.

Därtill finns det ett flertal exempel på icke-transparens från de utbetalande myndigheterna vad gäller huruvida mottagaren av offentliga medel uppfyller de krav som enligt lag ställs på en ekonomisk eller ideell förening i form av verksamhetsberättelse, korrekta styrelseprotokoll och så vidare. Det finns också flera exempel på bristande uppföljning av huruvida utbetalningarna resulterat i vad som angivits i ansökningarna.

Brister i transparens och uppföljning riskerar att leda till frågetecken kring vissa ideella organisationer som positivt särbehandlas av myndigheterna av gammal vana eller av andra ovidkommande skäl. Det kan även finnas risk att den ideella sektorn fungerar som en opinionsbildare i frågor där myndigheten har en åsiktsgemenskap med bidragsmottagarna men har svårt att öppet driva sin egen ståndpunkt.

För att skingra alla tvivel om orimlig opinionsbildning från svenska myndigheters sida bör kriterierna för hur offentliga medel utbetalas ses över av Statskontoret. Det kan ske i form av en utvärdering som sträcker sig längre än att bara se över de ekonomiska transaktionerna. Om en myndighet anser att ett ändamål effektivt uppnås genom offentlig finansiering i form av bidrag bör detta också redovisas offentligt.

En sådan utvärdering kan ligga till grund för en bred diskussion om hur regelverken kan förbättras för att garantera en mer transparent process vid utbetalningen av offentliga medel. Myndigheterna skulle stärkas om det fanns tydlighet kring vilka krav som måste uppfyllas för att en organisation skulle kunna bli mottagare av myndighetens offentliga stöd.

Det finns ett mått av godtycke i alla värderingar av hur myndighetens utbetalningar lämpligast fördelas, resurserna är begränsade och alla som ansöker kan rimligen inte få sina önskemål mötta. För att minimera utrymmet för ovidkommande inslag i värderingen av en bidragsansökan är ett naturligt första steg att eftersträva att säkerställa effektiviteten i utbetalningen samt säkerställa att syftet med ansökan är förenligt med myndighetens uppdrag från regeringen.

Det är olämpligt att myndigheterna själva tilldelas uppdraget att utvärdera sin egen verksamhet, så även på detta område. Det bör vara i statens intresse att kringgärda myndighetsutövningen med så tydligt regelverk som möjligt samt därtill garantera oförvitligheten genom ökade befogenheter för till exempel Statskontoret eller annan myndighet att kontinuerligt utvärdera hur offentliga medel används gentemot ideell sektor.

Det är angeläget att motverka en utveckling där myndigheter förbrukar offentliga medel utan att tillfredsställande kunna redovisa varför medlen har

Fel! Okänt namn på

utbetalts och vilken effekt satsningen har haft, satt i relation till myndighetens uppdrag.

Myndigheten bör för Riksrevisionen kunna redogöra för på vilket sätt myndighetsutövningen stärkts eller hjälpts uppfylla regeringens och riksdagens uppdrag genom att stödja en viss verksamhet, samt tydligt kunna redogöra för att ansökande förening uppfyller de krav som lagstiftningen ställer upp för att få lov att verka med skattefinansierade bidrag.

Detta handlar inte om att begränsa ideella organisationers möjligheter att få offentligt stöd för sin verksamhet. Utan att vi alla skall kunna veta varför en viss organisation får skattefinansierade bidrag.

Stockholm den 26 september 2013

Johan Pehrson (FP)